

Raport de activitate CNCS 2011

Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS) a fost înființat prin OM 3794 din 2 martie 2011. Au fost numiți 19 membri ai CNCS, dintre care 14 reprezentanți ai universităților, 3 reprezentanți ai institutelor de cercetare ale Academiei Române și 2 reprezentanți ai institutelor naționale de cercetare-dezvoltare (INCD). Pe parcursul anului 2011, doi dintre membrii inițiali ai CNCS (Conf. dr. Emil Brujan și Dr. Florin Negoită) au fost înlocuiți cu Conf. dr. Radu Marinescu și Dr. Raluca Mureșan.

Activitățile întreprinse de CNCS de-a lungul anului 2011 s-au axat în special pe:

- redactarea pachetelor de informații pentru competiția 2011 a Programelor IDEI și RESURSE UMANE,
- contribuții la metodologiile de evaluare ale universităților și școlilor doctorale,
- supervizarea procesului de evaluare pentru competiția 2011 a Programelor IDEI și RESURSE UMANE și a proiectelor bilaterale România – Franța,
- monitorizarea proiectelor IDEI_PCCE competiția 2008,
- stabilirea metodologiei de evaluare a departamentelor universitare din punct de vedere al activității de cercetare.

Așa cum am precizat în documentul prin care ne-am adresat încă din primele zile comunității științifice din România (<http://www.cnscs-uefiscdi.ro/viziune/>), principiile fundamentale care au stat la baza întregii activități a CNCS au fost: promovarea vizibilității internaționale a cercetării românești, susținerea unei deschideri autentice către comunitatea cercetătorilor români din diaspora și în special facilitarea repatrierii cercetătorilor cu rezultate remarcabile, introducerea unui set de reguli prin care finanțarea să urmeze performanța demonstrată la nivel internațional. Toate elementele de noutate pe care CNCS le-a introdus în practica finanțării/evaluării/monitorizării cercetării din România derivă din principiile enunțate mai sus.

1. Înființarea comisiilor de specialitate ale CNCS

Un efort consistent a fost depus pentru înființarea comisiilor de specialitate pe cele 11 domenii științifice utilizate de către CNCS. În momentul de față, în afară de membrii CNCS,

din comisiile de specialitate fac parte 73 de cercetători din țară cu performanțe științifice remarcabile (CV-urile pot fi descărcate de pe site-ul CNCS - <http://www.cncs-uefiscdi.ro/comisii-de-specialitat/>). Membrii comisiilor participă la toate activitățile de evaluare/monitorizare derulate sub coordonarea CNCS, și sunt consultați în legătură cu problemele de pe agenda CNCS (pachete de informații, metodologii, comitete de monitorizare, etc...). Este esențial ca pe viitor dialogul dintre CNCS și comisiile de specialitate să devină și mai intens, astfel încât contribuția comisiilor la activitatea CNCS să devină din ce în ce mai vizibilă.

2. Pachetele de informații pentru competiția 2011 – Programele IDEI și RESURSE UMANE

În luna martie 2011 au fost lansate, sub coordonarea științifică a CNCS, competițiile pentru Programul IDEI - Subprogramul "Proiecte de Cercetare Exploratorie" – tip PCE, Programul RESURSE UMANE - Subprogram "Tinere echipe de cercetare" – tip TE și Subprogram "Proiecte de Cercetare Postdoctorală" – tip PD. În pachetele de informații redactate de CNCS au fost introduse mai multe reguli noi, al căror scop a fost asigurarea unei evaluări competente și obiective, la standarde internaționale, precum și un accent mai consistent pus în evaluare pe calitatea (și mai puțin cantitatea) rezultatelor anterioare de nivel internațional ale depunătorilor de proiecte.

2.1 Evaluarea a fost realizată practic integral cu experți internaționali. Dintr-un număr total de 1154 experți folosiți la evaluarea proiectelor tip PCE, TE și PD, s-a apelat la un singur cercetător activ din România (pentru evaluarea unui proiect cu specific românesc). Experții au fost selectați aleator din baza de date Web of Science pe baza unui algoritm informatic, astfel încât aceștia să respecte standardele minimale de eligibilitate pentru directorul de proiect.

2.2 Au fost introduse standarde minimale de eligibilitate bazate pe impactul publicațiilor din ultimii 10 ani ale directorilor de proiect. Standardele minimale de eligibilitate au fost diferențiate în funcție de instrument, astfel încât la TE pragul a fost stabilit la 50% din cel de la Programul IDEI - PCE, în timp ce la proiectele PD nu au existat standarde minimale pentru directori, ci doar pentru mentori. Scopul principal al introducerii acestor criterii a fost direcționarea depunătorilor către instrumentul de finanțare cel mai adecvat cu stagiul carierei fiecăruia.

2.3 Competiția a fost deschisă atât cercetătorilor din România (afiliați unei instituții din țară), cât și cercetătorilor din afara țării (români sau de altă naționalitate) care au dorit să-și desfășoare activitatea de cercetare într-o instituție din România. Un număr de 36 câștigători ai competițiilor 2011, IDEI și RESURSE UMANE, au solicitat primă de instalare, fiind deci vorba de cercetători care și-au desfășurat activitatea recent în instituții din afara țării (cel puțin 2 ani în ultimii 5 ani, iar ultimul contract de angajare sau bursă în străinătate finalizate cu cel mult un an înainte de participarea la competiție).

2.4 A fost redactat un set nou, simplificat, de criterii de evaluare, inspirat din practica internațională, care a demonstrat eficiența sporită a unui număr mic de criterii clar formulate. Criteriile de evaluare au pus accentul pe performanța demonstrată a depunătorului (lista de publicații relevante, vizibilitate internațională), considerându-se că cel mai bun predictor al unor rezultate de impact internațional sunt publicațiile anterioare de același nivel.

Alte elemente de noutate:

- redactarea cererii de finanțare exclusiv în limba engleză,
- accentul pus pe portabilitatea grantului,
- renunțarea la obligativitatea de nominalizare a membrilor echipei de cercetare,
- extinderea tipului de cheltuieli eligibile, simplificarea procesului de contractare.

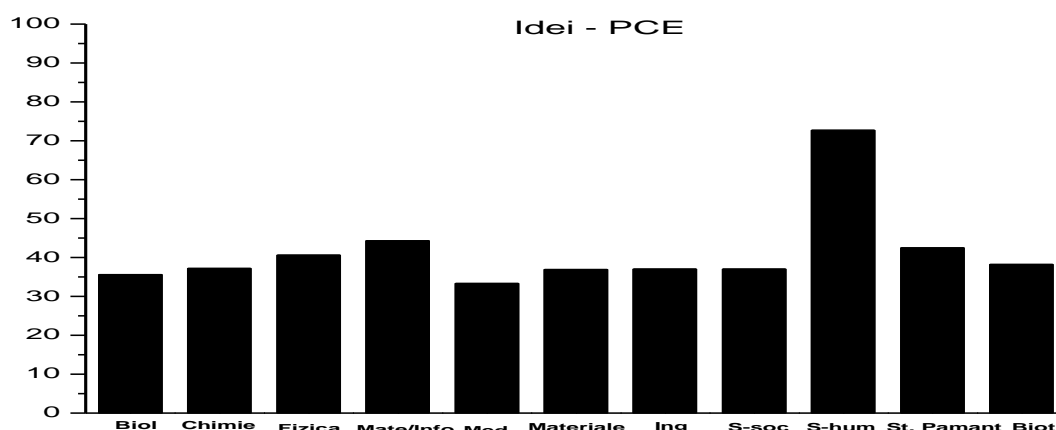

Fig. 1. Alocarea financiară (în procente) pe cele 11 domenii CNCS în cadrul competiției Idei-PCE 2011.

În cadrul competiției 2011 au fost depuse 1054 proiecte de tip PCE (dintre care 854 eligibile), 300 de tip TE (dintre care 237 eligibile) și 281 de tip PD (dintre care 228 eligibile), înregistrându-se la finalul procesului de evaluare o rată de succes de 41,1% , respectiv 50.6%

și 50.4% (raportată la numărul de proiecte eligibile). Alocarea financiară s-a făcut inițial pe baza unei rate unice de succes, iar fondurile ramase nedistribuite, inclusiv bugetul suplimentar pus la dispoziție de către ANCS, au fost distribuite pe baza ierarhizării proiectelor într-o singură listă de rezervă, indiferent de domeniu. O consecință a acestui algoritm de alocare a fost că diferențele de evaluare între domenii s-au reflectat în prezența disproporționată în lista de rezervă a proiectelor din anumite domenii (în special Științe Umaniste), ceea ce a dus la diferențe majore între ratele de succes (Fig. 1). În ceea ce privește distribuția fondurilor pe cele trei mari domenii (Fig. 2), se observă că față de competiția 2008 a crescut procentul atribuit Științelor Naturii și Științelor Umaniste, și a scăzut cel atribuit Științelor Sociale.

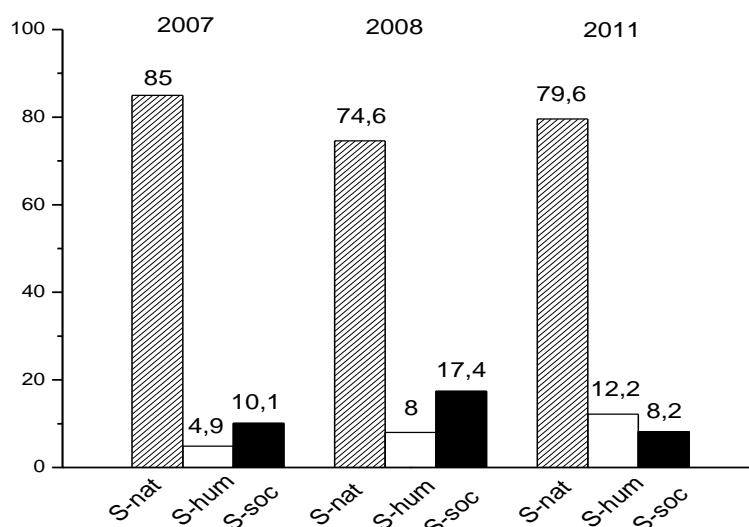

Fig. 2. Alocarea financiară (în procente) pe cele trei mari domenii (Științe Umaniste, Științe Sociale și Științele Naturii) în cadrul Programului IDEI - PCE competițiile 2007, 2008 și 2011.

3. Pachetul de informații pentru competiția 2012 Program IDEI – PCCE

În luna iunie 2011 a fost lansată și competiția pentru Proiecte Complexe de Cercetare Exploratorie tip PCCE. În afară de elementele de noutate menționate în contextul competițiilor IDEI - PCE și RESURSE UMANE, s-a considerat că evaluarea acestor proiecte complexe trebuie să fie mai riguroasă, motiv pentru care s-a solicitat opinia a câte patru experți (plus un expert adițional pentru realizarea consensului) în faza evaluării individuale. Această primă fază va fi urmată de evaluarea în panel, în cadrul căreia mai mulți experți

analizează toate proiectele dintr-un anumit domeniu care au depășit un prag de punctaj și stabilesc ierarhia finală în urma dezbaterii în panel. În cadrul competiției 2011 Program IDEI - PCCE au fost depuse 73 de proiecte, dintre care 56 au fost declarate eligibile.

4. Proiectele bilaterale România – Franța

În cadrul competiției de proiecte bilaterale România-Franța au fost depuse 41 proiecte din domeniile Fizică și Mediu. În cadrul procesului de evaluare au fost utilizați 100% evaluatori internaționali, selectați pe baza listelor bibliografice din cadrul cererii de finanțare, astfel încât aceștia să posede un nivel ridicat de expertiză în tema fiecărui proiect. În urma procesului de evaluare au fost declarate câștigătoare (atât de partea română cât și de cea franceză) un număr de 5, rezultând într-o rată de succes de 12.2%.

5. Premiarea articolelor

În cadrul acestui subprogram al programului RESURSE UMANE, în cursul anului 2011 au fost premiate 740 articole din “zona roșie” și 762 din “zona galbenă”, precum și 20 articole din “Arts & Humanities Citation Index”, rezultând într-un total de 1522 articole premiate. Bugetul total dedicat acestui instrument de finanțare în anul 2011 a fost de 4.492.000 lei.

6. Participarea la activități internaționale

CNCS a păstrat toate drepturile de membru al Fundației Europene pentru Știință (ESF). Președintele CNCS a participat în luna noiembrie 2011 la General Assembly al ESF care s-a desfășurat la Strasbourg. Au fost desemnați de către CNCS noi membri în comitetele de specialitate ale ESF: Alexander Baumgarten (Științe Umaniste), Mihai Dima (Științele Vieții și ale Pământului) și Valeriu Moldoveanu (Fizică și Științe Inginerești).

Totodată, la nivel european, a fost constituită organizația Science Europe având rolul de a crea o platformă mai puternică de dialog între comunitatea științifică din Aria Europeană a Cercetării și Comisia Europeană alături de guvernele statelor europene. Conștienți de importanța noii structuri, ca for european al organizațiilor implicate în finanțarea cercetării (research funding) și derularea activităților de cercetare (research performing), CNCS-UEFISCDI vor înainta un dosar pentru obținerea calității de membru al Science Europe.

7. Evaluarea finală a Proiectelor de cercetare pentru stimularea revenirii în țară a cercetătorilor - tip RP competiția 2008

În perioada iulie – decembrie 2011 au fost evaluate cele 12 proiecte tip RP finalizate în cursul anului 2011. Procedura de evaluare finală a constat din completarea fișei de evaluare de către directorii de proiect și vizita pe teren a unor comitete de evaluare alcătuite din câte doi membri ai CNCS. Rezultatele finale au fost validate și rapoartele de evaluare întocmite de aceștia vor fi făcute publice pe site-ul CNCS.

8. Monitorizarea Proiectelor Complexe de Cercetare Exploratorie – tip PCCE competiția 2008, aflate în derulare

Vor fi monitorizate cele 12 Proiecte Complexe de Cercetare Exploratorie - Competiția 2008 (cu finanțare începând din iunie 2010) ce urmează să fie finalizate în anul 2013. Continuarea finanțării va fi decisă în urma procesului de monitorizare. Etapele monitorizării sunt următoarele: directorul de proiect completează fișa de monitorizare; această fișă, împreună cu documentele relevante asociate proiectului (contractul de finanțare, rapoartele intermediare) sunt trimise comitetului de monitorizare alcătuit din trei membri desemnați de CNCS cu consultarea comisiilor de specialitate; comitetul efectuează vizita pe teren; pe baza celor observate și a documentelor primite, comitetul redactează un raport de monitorizare și înaintează propunerea de continuare/diminuare/sistare a finanțării către CNCS; raportul de monitorizare este trimis directorului de proiect care are posibilitatea de a redacta un răspuns; pe baza acestor documente (raport de monitorizare și răspunsul directorului) CNCS ia o decizie privitoare la finanțarea proiectului. Rapoartele de monitorizare și răspunsurile directorilor de proiect vor fi făcute publice pe site-ul CNCS. Vizitele vor avea loc în perioada 7 martie – 7 aprilie 2012, urmând ca deciziile să fie luate și comunicate directorilor și comunității științifice în cursul lunii aprilie 2012.

9. Pachetele de informații pentru competiția 2012 Programele IDEI și RESURSE UMANE

Ultima activitate importantă a anului 2011 a fost redactarea pachetelor de informații pentru competițiile IDEI și RESURSE UMANE 2012. Acest demers a început printr-o analiză a observațiilor și criticilor primite din partea comunității științifice, precum și a rezultatelor competițiilor din 2011. În plus, în perioada 2 – 12 februarie 2012 a avut loc o dezbatere publică asupra propunerii de pachet de informații pentru competiția IDEI – PCE 2012. Pentru a se evita discrepanțele de finanțare între domenii apărută în 2011 s-a decis să se aplice un

algoritm care să impună o rată finală unică de succes pentru toate cele 11 domenii ale CNCS. Au fost analizate și criticile referitoare la faptul că anumite evaluări individuale din 2011 au fost considerate superficiale sau lipsite de profesionalism, motiv pentru care s-a decis dublarea pragului de eligibilitate pentru evaluatori și organizarea a 11 paneluri de experți care să dezbată proiectele care depășesc un anumit prag de punctaj și să stabilească ierarhia finală a proiectelor pe fiecare domeniu. A fost modificată și simplificată și fișa de evaluare pentru toate cele trei subprograme (PCE, TE și PD) și au fost impuse praguri de punctaj pentru finanțare, atât global cât și pe fiecare criteriu în parte. Recunoscându-se faptul că în domeniul Informatică outputul cercetării nu se regăsește doar în publicații de tip articole sau review, s-a decis folosirea unui criteriu minim de eligibilitate alternativ, bazat pe numărul și calitatea citărilor acumulate de publicațiile depunătorilor de proiecte. Bugetul alocat de către ANCS programelor IDEI - PCE, și RESURSE UMANE - TE și PD este de 400.000.000 lei, 75.000.000 lei și respectiv 50.000.000 lei.

10. Workshop-uri Exploratorii (WE)

În cadrul acestui subprogram al programului IDEI, în cursul anului 2011 au fost primite 67 de cereri de finanțare pentru WE din care 12 au fost pentru evenimente ce au ca termen de desfășurare anul 2012. Din cele 55 de aplicații pentru anul 2011, 44 au fost propuse la finanțare și au fost încheiate 38 de contracte cu o sumă decontată în valoare de 725.557,03 lei. Din cele 12 aplicații pentru anul 2012, 8 au fost propuse la finanțare, urmând a se face contractarea după aprobarea acestora, cu un buget necesar de 234.090,84 lei.

11. Școli de Studii avansate (SSA)

În cadrul acestui subprogram al programului IDEI, în cursul anului 2011 au fost primite 16 de cereri de finanțare pentru SSA din care 2 au fost pentru evenimente ce au ca termen de desfășurare anul 2012. Din cele 14 aplicații pentru anul 2011, 10 au fost propuse la finanțare și contractate, cu o sumă decontată în valoare de 573.410,94 lei. Cele 2 de aplicații pentru anul 2012 au fost propuse la finanțare, urmând a se face contractarea după aprobarea acestora, cu un buget necesar de 152.0000 lei.

12. Evaluarea revistelor și editurilor din domeniul Științelor Umaniste

În vederea stabilirii unui control strict al calității publicațiilor umaniste românești și creșterii vizibilității lor internaționale, Comisia de Științe Umaniste, împreună cu Biroul de

Scientometrie și Bibliotecii Universitare al UEFISCDI, a desfășurat o evaluare a editurilor, revistelor și colecțiilor de profil, în care au fost cuprinse, pentru prima dată, și publicațiile științifice din Republica Moldova.

Procesul de evaluare este asemănător celor folosite de instituții științifice internaționale. Clasificarea este acordată pentru patru ani, fiecare editură, colecție și revistă având însă posibilitatea de a depune o nouă aplicație anual. Procesul de evaluare este asemănător celor folosite de alte instituții științifice internaționale, în evaluarea dosarelor fiind implicați, alături de cercetători români, și experți din state membre ale Uniunii Europene și ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică OCDE.

Noul concept al evaluării și ierarhizării vizează recunoașterea ierarhică diferențiată pe categorii (A, B și C, separat pentru edituri și reviste și „clasificate” / neclasificate”, pentru colecții), pe zece mari domenii de cercetare din domeniul umanist: 1) Istoria economiei; Istoria științei și a tehnologiei. Istorie socială, economică și politică. Istorie militară; 2) Arheologie și arheometrie. Preistorie și protoistorie. Istorie veche și cultură antică. Studii clasice. Paleografie. Numismatică și epigrafie; 3) Istorie medievală. Istorie modernă și contemporană. Istorie colonială și istorie universală; 4) Istoriografie, teorii și metode ale istoriei; Istoria ideilor, istorie intelectuală. Memorie colectivă, identități, locuri ale memoriei, istorie orală. Genealogie. Heraldică și sigilografie; 5) Istoria artelor și arhitectură. Studii culturale. Memorie culturală și patrimoniu. Patrimoniu cultural; 6) Mituri, ritualuri, reprezentări simbolice, teologie și studii religioase. Etnografie; 7) Limba și literatura română; 8) Limbi și literaturi străine; 9) Filosofie și istoria filosofiei. Epistemologie, logică și filozofia științei. Etică și bioetică; 10) Arte vizuale. Arte performante. Muzee și expoziții. Muzică și muzicologie, istoria muzicii.

În urma verificării îndeplinirii criteriilor de eligibilitate, au fost admise spre evaluare 130 aplicații la reviste, 198 aplicații la edituri și 49 aplicații la colecții, iar în urma evaluărilor au fost acordate, cumulativ pentru cele zece domenii de cercetare, următoarele clasificări: **reviste**: categoria „A”: 4, „B”: 58, „C”:57, „neclasificate”: 11; **edituri**: „A”: 2, „B”: 57, „C”:78, „neclasificate”: 6; **colecții**: „recunoscute CNCS”: 13, „fără recunoaștere CNCS”: 36.

Rezultatele evaluării sunt folosite de către CNCS la calcularea performanței științifice a aplicațiilor din domeniul umanist, pentru programele de cercetare derulate sub egida sa, și de către Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare și a atestatului de abilitare.